

TABAKA & NOCUŃ
KANCELARIA ADWOKACKA

ODPIS

Kraków, dnia 22 października 2014 roku

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący:

P S

Pełnomocnik Skarżącego:

adwokat Bartłomiej Tabaka
wpisanego na listę adwokatów prowadzoną przez
Okręgową Radę Adwokacką w Krakowie
numer wpisu na listę 2833

adres kancelarii (adres dla doręczeń):

TABAKA & NOCUŃ Kancelaria Adwokacka s.c.
ul. Kujawska 8/1-2
30-042 Kraków

SKARGA KONSTYTUCYJNA

I. OKREŚLENIE PRZEDMIOTU SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

Działając w imieniu skarżącego, z powołaniem na załączone pełnomocnictwo, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.)

TABAKA & NOCUŃ
Kancelaria Adwokacka s.c.
ul. Kujawska 8/1-2
30-042 Kraków
kancelaria@tabaka-nocun.pl
www.tabaka-nocun.pl

adw. Bartłomiej Tabaka
+48 664 939 216

adw. Agata Nocun
+48 602 324 972

w n o s z ę o stwierdzenie, że

art. 426 § 1 i § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.), w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania, o których orzekał po raz pierwszy sąd odwoławczy, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

oraz o orzeczenie zwrotu kosztów postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym stosownie do art. 24 ust. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

II. OKREŚLENIE PODSTAW SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

1) wskazanie orzeczenia organu władzy publicznej, z którym skarżący łączy naruszenie przysługujących mu praw lub wolności konstytucyjnych

Orzeczeniem, z którym skarżący wiąże naruszenie swoich praw i wolności jest niezaskarżalne zarządzenie Sądu Okręgowego w T z dnia sierpnia 2014 r. wydane do sygnatury akt (dalej „zarządzenie”) na podstawie, którego skarżący został poinformowany o przesłaniu zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w T z dnia lipca 2014 r., sygn. akt w przedmiocie obciążenia oskarżonego kosztami postępowania (pkt II postanowienia) do Sądu Rejonowego w T celem dołączenia do akt sprawy sygn. bez podejmowania dalszych czynności oraz pouczony, że tego rodzaju środek odwoławczy od wskazanego orzeczenia wydanego w II instancji na skutek rozpoznania zażalenia w ogóle nie służy. Zarządzenie to jest niezaskarżalne, ponieważ nie zostało wydane w trybie art. 429 § 1 k.p.k.

2) wskazanie podmiotowych praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym, których naruszenie skarżący łączy z wydaniem orzeczenia określonego w pkt 1 wraz z podaniem przepisów Konstytucji RP, z których prawa te lub wolności są wywodzone

Skarżący wskazuje, że z wydaniem zarządzenia Sądu Okręgowego w T łączy naruszenie konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), prawa do zaskarżania orzeczeń

sądowych (art. 78 Konstytucji) oraz pozostającą w związku z tym prawem zasadą dwuinstancyjnego postępowania (art. 176 ust. 1 Konstytucji), w związku z zasadą równości wobec prawa i zakazem dyskryminacji (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), w związku z zasadą nienaruszalności istoty praw i wolności oraz zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

3) dokładne określenie tego, w jaki sposób orzeczenie, o którym mowa w pkt 1, prowadzi do naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności skarżącego

Skarżący wskazuje, że zarządzeniem Sądu Okręgowego w T   zażalenie skarżącego na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych, o których po raz pierwszy orzekł sąd odwoławczy, zostało dołączone do akt sprawy bez podejmowania dalszych czynności. Tym samym skarżący został pozbawiony możliwości zaskarżenia rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania, a to obciążenia skarżącego tymi kosztami, mimo umorzenia postępowania, a więc wydania rozstrzygnięcia, w wyniku którego, co do zasady, koszty postępowania ponosi Skarb Państwa. W przedmiotowej sprawie koszty postępowania (koszty procesu) obejmowały wydatki związane z ustanowieniem w sprawie obrońcy.

4) przedstawienie argumentów wskazujących na ostateczny charakter orzeczenia, o którym mowa w pkt 1, a w szczególności, uzasadniających przekonanie, iż skarżący wyczerpał przysługujące mu środki zaskarżenia lub inne środki odwoławcze

Postanowieniem z dnia   lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w T   , sygn. akt   , uchylił postanowienie w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzonego postępowania i umorzył postępowanie w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzonego postępowania (pkt I) oraz kosztami postępowania obciążył skarżącego (pkt II).

Skarżący nie zgodził się z rozstrzygnięciem w przedmiocie kosztów postępowania, o których po raz pierwszy orzekł sąd odwoławczy, wnosząc w terminie zażalenie.

Zażalenie skarżącego nie zostało rozpoznane. W wykonaniu zarządzenia Sądu Okręgowego w T   z dnia   sierpnia 2014 r., sygn. akt   , pismem z dnia   sierpnia 2014 r., skarżący oraz obrońca skarżącego zostali poinformowani, że zażalenie zostało przesłane do Sądu Rejonowego w T   celem dołączenia do akt sprawy sygn.   bez podejmowania dalszych czynności, bowiem w ocenie Sądu tego rodzaju środków odwoławczy

w ogóle nie służy. Nadto Sąd wskazał, że działał w przedmiotowym postępowaniu jako sąd odwoławczy, więc jego prezes nie był zobligowany do wydawania zaskarżalnego zarządzenia w trybie art. 429 § 1 k.p.k., w związku z powyższym zarządzenie z dnia sierpnia 2014 r. jest niezaskarżalne, ponieważ, zgodnie z art. 429 § 2 k.p.k. zażalenie przysługuje wyłącznie na zarządzenie, odmawiające przyjęcia środka odwoławczego, wydane na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. lub na podstawie art. 120 § 2 k.p.k. (nieusunięcie w terminie braków formalnych). Uzasadniając swoje stanowisko Sąd powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III KZ 18/10 („Wniesienie środka odwoławczego od orzeczenia sądu odwoławczego wydanego na skutek odwołania, kiedy to środek ów nie tyle jest niedopuszczalny, ile wyraźnie w ogóle nie służy (art. 426 § 1 k.p.k.), nie wywołuje w istocie żadnych skutków procesowych, a w każdym razie nie obliuguje prezesa tego sądu do wydawania zarządzenia w trybie art. 429 § 1 k.p.k., i to zarządzenia zaskarżalnego”) oraz na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 sierpnia 2013 r., II AKz 456/13 („Wniesienie środka odwoławczego od orzeczeń wskazanych w art. 426 § 1 k.p.k. (za wyjątkiem przypadków wymienionych w § 2 tego przepisu) nie wywołuje żadnych skutków prawnych i nie obliuguje sądu do podjęcia jakichkolwiek czynności procesowych. W takiej sytuacji brak jest podstawy prawnej do wydania zarządzenia o odmowie przyjęcia omawianego środka odwoławczego w trybie art. 429 § 1 k.p.k., bowiem środek ów nie tyle jest niedopuszczalny, ile wyraźnie w ogóle nie służy”).

5) podanie daty doręczenia skarżącemu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie będącej podstawą skargi konstytucyjnej

Pismo z dnia sierpnia 2014 r. informujące o treści zarządzenia Sądu Okręgowego w T zostało doręczone obrońcy skarżącego w dniu 12 sierpnia 2014 roku, zaś Skarżącemu w dniu 26 sierpnia 2014 r. Postanowienie Sądu Okręgowego w T z dnia lipca 2014 r. uchylające postanowienie w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzonego postępowania i umarzające postępowanie w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzonego postępowania (pkt I) oraz kosztami postępowania obciążył skarżącego (pkt II) zostało doręczone skarżącemu w dniu 26 lipca 2014 r.

6) podanie argumentów przemawiających za tym, iż zakwestionowane w skardze konstytucyjnej regulacje prawne stanowiły podstawę wydania orzeczenia, o którym mowa w pkt 1.

Sąd Okręgowy w T   zarządzeniem z dnia   sierpnia 2014 r., sygn. akt
poinformował o przesłaniu zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w T   z dnia
lipca 2014 r., sygn. akt   , w przedmiocie obciążenia oskarżonego kosztami
postępowania (pkt II postanowienia), pomimo umorzenia postępowania w przedmiocie podjęcia
warunkowo umorzonego postępowania, do Sądu Rejonowego w T   celem dołączenia do
akt sprawy sygn.   bez podejmowania dalszych czynności. Uzasadniając swoje
stanowisko Sąd Okręgowy w T   pouczył, że:

„Sąd poucza, że tego rodzaju środek odwoławczy od wskazanego orzeczenia wydanego
II instancji na skutek rozpoznania zażalenia w ogóle nie służy (por. postanowienie SA w
Katowicach z 07.08.2013, II AKz 456/13, LEX nr 1378324; zarządzenie SA w Krakowie z
dnia 11.09.2013r., II AKz 271/13, KZS 2013/10/59)”

W powołanym postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 sierpnia 2013 r., II AKz
456/13, podstawą pozostawienia zażalenia bez rozpoznania był art. 426 § 1 k.p.k. Również
w zarządzeniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 września 2013 r., II AKz 271/13,
wskazano art. 426 § 1 k.p.k. jako podstawę odmowy przyjęcia zażalenia na orzeczenie
w przedmiocie kosztów. Przy czym wskazać należy, że w uzasadnieniu postanowienia Sądu
Apelacyjnego w Katowicach, II AKz 456/13, Sąd ten wskazuje, że postanowienie w przedmiocie
kosztów postępowania nie stanowi żadnego z wyjątkowych przypadku wymienionych w art.
426 § 2 k.p.k.

W związku z powyższym, może w niniejszej sprawie powstać problem związany z ustaleniem
podstawy prawnej ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie. Zarzut skarżącego
koncentruje się na zbyt wąskim określeniu katalogu wyjątków od zasady postępowania karnego,
w myśl której od orzeczeń sądu odwoławczego nie przysługuje odwołanie (art. 426 § 1 *in fine* i §
2 k.p.k.), nie zaś na zbyt szerokim zakresie ogólnej zasady niedopuszczalności odwołania od
orzeczeń wydanych przez sąd odwoławczy (art. 426 § 1 k.p.k.). Niekonstytucyjność normy
rekonstruowanej z tych przepisów wynika z pominięcia prawodawczego, które podlega kontroli
Trybunału Konstytucyjnego. Podkreślić należy, że z żadnego innego przepisu kodeksu
postępowania karnego nie wynika dopuszczalność wniesienia zażalenia na orzeczenie sądu
odwoławczego w przedmiocie kosztów postępowania, o których po raz pierwszy orzekał sąd
odwoławczy.

Inaczej kwestia podstawy prawnej ostatecznego rozstrzygnięcia zamykającego drogę do
zaskarżenia postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania, o których po raz pierwszy

orzekał sąd odwoławczy, przedstawiała się przed nowelizacją art. 426 k.p.k., tj. w brzmieniu tego przepisu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 48, poz. 246). Była ona przedmiotem zainteresowania Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 26 listopada 2013 r., SK 33/12 wnikliwie ją analizował.

III. UZASADNIENIE SKARGI

Stan faktyczny

1. Wyrokiem z dnia   grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w T   , sygn. akt   , warunkowo umorzył na okres próby wynoszący   postępowanie karne przeciwko skarżącemu. Wyrok uprawomocnił się dnia   stycznia 2012 r.
2. Wyrokiem z dnia   grudnia 2013 r. Sądu Rejonowego w B   , sygn. akt   skarżący został uznany winnym popełnienia przestępstwa umyślnego.
3. Postanowieniem z dnia   kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w B   , sygn. akt   , podjął wobec skarżącego postępowanie karne, co do którego wyrokiem z dnia   grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w T   , sygn. akt   , orzekł o warunkowym umorzeniu postępowania.
4. Skarżący nie zgodził się z powyższym rozstrzygnięciem, wnosząc w terminie zażalenie.
5. Postanowieniem z dnia   lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w T   , sygn. akt   , uchylił zaskarżone postanowienie i umorzył postępowanie w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzonego postępowania (pkt I) oraz kosztami postępowania obciążył skarżącego (pkt II).
6. Skarżący nie zgodził się z rozstrzygnięciem w przedmiocie kosztów postępowania, o których po raz pierwszy orzekał sąd odwoławczy, wnosząc w terminie zażalenie.
7. Zażalenie skarżącego nie zostało rozpoznane.
8. Pi   nem z dnia   sierpnia 2014 r., w wykonaniu zarządzenia Sądu Okręgowego w T   z dnia   sierpnia 2014 r., skarżący oraz obrońca skarżącego zostali poinformowani, że zażalenie zostało przesłane do Sądu Rejonowego w T   celem dołączenia do akt sprawy sygn.

bez podejmowania dalszych czynności, bowiem w ocenie Sądu tego rodzaju środek odwoławczy w ogóle nie służy. Nadto Sąd wskazał, że działał w przedmiotowym postępowaniu jako sąd odwoławczy, więc jego prezes nie był zobligowany do wydawania zaskarżalnego zarządzenia w trybie art. 429 § 1 k.p.k. Zarządzenie z dnia 5 sierpnia 2014 r. jest niezaskarżalne.

Obowiązujące regulacje prawne

Przepis art. 425 § 1 k.p.k. stanowi, że: „Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje środek odwoławczy stronom, podmiotowi określonemu w art. 416 oraz innym osobom wskazanym w przepisach ustawy.”

Art. 426 k.p.k. stanowi: „ § 1. Od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2 Od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wydanego na skutek zażalenia, a także od wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia o przeprowadzeniu obserwacji, o zastosowaniu środka zapobiegawczego lub nałożeniu kary porządkowej przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego”.

Nadto przepisy art. 459 § 1 i 2 oraz art. 466 § 1 i art. 467 § 1 k.p.k. ograniczają możliwość skorzystania z zażalenia tylko do pewnych rodzajów postanowień i zarządzeń. Obowiązujące w procesie karnym uregulowania, a w szczególności wynikające z przytoczonych przepisów przewidują, że zasadą jest niezaskarżalność w trybie zwykłym, to jest apelacją bądź zażaleniem, orzeczeń sądu odwoławczego, z wyjątkiem orzeczeń w kwestiach wskazanych w ustawie.

Zgodnie z art. 626 § 3 k.p.k. „Na orzeczenie w przedmiocie kosztów służy zażalenie, jeżeli nie wniesiono apelacji. W razie wniesienia apelacji i zażalenia - zażalenie rozpoznaje sąd odwoławczy łącznie z apelacją”. Jak wskazuje się w orzecznictwie, przepis art. 626 § 3 k.p.k. nie może być uznany za "stanowiący inaczej", niż art. 426 § 2 k.p.k. albowiem z jego treści wynika, że dotyczy on jedynie orzeczeń w przedmiocie kosztów wydanych przez sąd pierwszej instancji, a nie przez sąd odwoławczy. Zgodnie z tym przepisem zażalenie takie przysługuje "jeżeli nie wniesiono apelacji" (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III KZ 18/10; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 sierpnia 2013 r., II AKz 456/13). Również możliwości zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania nie przewiduje art. 634 k.p.k., który stanowi, że: „Jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, do kosztów procesu za postępowanie odwoławcze od orzeczeń kończących postępowanie w sprawie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o kosztach za postępowanie przed sądem pierwszej instancji”.

W sytuacji orzekania przez sąd odwoławczy w przedmiocie kosztów postępowania środek odwoławczy nie służy, mimo że orzeczenie w przedmiocie kosztów postępowania zapada po raz pierwszy, bowiem orzeczenie w tym przedmiocie nie zostało wymienione w żadnym z przepisów kodeksu postępowania karnego, jako wyjątek od zasady wyrażonej w art. 426 § 1 k.p.k.

Charakter prawny rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania w drugiej instancji

Kwestia tego, czy rozstrzygnięcie o kosztach postępowania jest samoistną sprawą, czy ma wyłącznie charakter incydentalny i związany ściśle ze sprawą główną, budzi kontrowersje. Niemniej w perspektywie orzecznictwa trybunalskiego prezentowane w doktrynie i orzecznictwie poglądy na temat incydentalnego charakteru orzeczenia wydanego przez sąd formalnie (ustrojowo) odwoławczy, który orzeka w przedmiocie kosztów postępowania po raz pierwszy, nie mogą zostać zaakceptowane. Wskazać należy przede wszystkim na wyrok TK z dnia 9 lutego 2010 r., SK 10/09, w którym Trybunał, zbadawszy konstytucyjność przepisu rodzącego analogiczne skutki, jak art. 426 § 1 i 2 k.p.k., na gruncie postępowania cywilnego - w zakresie, w jakim nie dawał podstaw do zaskarżenia postanowienia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji - i orzekł o jego niekonstytucyjności. Argumenty, którymi Trybunał posłużył się w celu uzasadnienia niekonstytucyjności w tamtej sprawie, pozostają aktualne także w sprawie niniejszej.

Zgodnie z art. 626 § 1 k.p.k. „W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd określa, kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu”, zaś do kosztów postępowania odwoławczego stosuje się przepisy o kosztach za postępowanie przed sądem pierwszej instancji (art. 634 k.p.k.). Wobec powyższego postanowienia o kosztach zawarte w orzeczeniach kończących sprawę w danej instancji w następnym stadium dotyczą innego zakresu i wymiaru kosztów. Nadto w realiach niniejszej sprawy koszty procesu obejmujące wydatki związane z ustanowieniem obrońcy w sprawie powstały dopiero na etapie postępowania odwoławczego, bowiem ani na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji, ani wnosząc zażalenie skarżący nie korzystał z pomocy obrońcy. Wobec wniosku obrońcy zgłoszonego na posiedzeniu o zasądzenie zwrotu tych kosztów Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie, w którym postanowił kosztami postępowania obciążyć skarżącego. W takiej konfiguracji procesowej jest oczywistym, że zakres odwołania od postanowienia sądu pierwszej instancji, w którym sąd podjął warunkowo umorzone postępowanie w sprawie nie obejmowało kwestii kosztów.

Konstytucyjne wzorce kontroli mające zastosowanie w sprawie niniejszej skargi konstytucyjnej

Prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji)

Prawo do sądu jest jednym z podstawowych praw jednostki oraz jedną z fundamentalnych gwarancji praworządności. Na konstytucyjne prawo do sądu składa się w szczególności: 1) prawo dostępu do sądu, tj. prawo uruchomienia procedury przed sądem (niezależnym, bezstronnym i niezawisłym); 2) prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnej z wymogami sprawiedliwości i jawności; 3) prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd 4) prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy (por. np. wyrok TK z 24 października 2007 r., SK 7/06, cz. III, pkt 3.1). Wypowiadając się w kwestii znaczenia prawa do sądu w aspekcie prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, Trybunał Konstytucyjny przypominał, że na zasadę sprawiedliwości proceduralnej składają się w szczególności następujące wymagania: 1) możliwości bycia wysłuchanym, 2) ujawniania w sposób czytelny motywów rozstrzygnięcia, co ma zapobiegać jego dowolności i arbitralności oraz 3) zapewnienia uczestnikowi postępowania przewidywalności jego przebiegu (por. wyroki TK: z 31 marca 2005 r., SK 26/02; z 16 stycznia 2006 r., SK 30/05; z 26 lutego 2008 r., SK 89/06; z 20 maja 2008 r., P 18/07).

Istotne znaczenie dla wyznaczenia zakresu normatywnego prawa do sądu ma pojęcie "sprawy". Pojęcie to nie jest zdefiniowane w przepisach Konstytucji, budzi też spory w doktrynie i orzecznictwie. Trybunał wielokrotnie zwracał uwagę na ścisły związek pomiędzy terminem "sprawa" a zakresem konstytucyjnego prawa do sądu oraz wymierzania sprawiedliwości przez sądy (por. wyroki TK z: 10 maja 2000 r., K 21/99, cz. III, pkt 3; 4 lipca 2002 r., P 12/01, cz. III, pkt 6). «Termin "sprawa" występujący w art. 45 ust. 1 Konstytucji musi być interpretowany w sposób autonomiczny w stosunku do rozumienia "sprawy" na gruncie konkretnych przepisów ustawowych» (wyrok TK z 26 listopada 2013 r., SK 33/12, cz. III, pkt 4.2.1.). Konstytucyjne pojęcie "sprawy" odnosi się nie tylko do wąsko rozumianego postępowania głównego, lecz także może obejmować inne postępowania, w których sąd rozstrzyga o prawach bądź obowiązkach danego podmiotu (wyroki TK: z 26 listopada 2013 r., SK 33/12, cz. III, pkt 4.2.1. oraz z 10 maja 2000 r., K 21/99, cz. III, pkt 3; z 7 września 2004 r., P 4/04, cz. III, pkt 4.4; z 19 września 2007 r., SK 4/06, cz. III, pkt 5). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy: "Pojęcie «sprawa», interpretowane przy uwzględnieniu treści art. 45 ust. 1 Konstytucji, oznacza sprawę w zakresie głównego przedmiotu postępowania, a także kwestii incydentalnej, która związana jest z

możliwą ingerencją w sferę podstawowych praw zagwarantowanych przepisami Konstytucji" (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2012 r., I KZP 26/11).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie skarżącego wskazać należy, że doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa skarżącego do dostępu do niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu poprzez brak możliwości uruchomienia odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnej z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz prawa do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia w zakresie obciążenia skarżącego kosztami postępowania. W szczególności poinformowanie o dołączeniu zażalenia skarżącego do akt sprawy bez podejmowania żadnych czynności stanowiło zaprzeczenie zasad sprawiedliwości proceduralnej, a to możliwości bycia wysłuchanym, ujawnienia w sposób czytelny motywów rozstrzygnięcia sądowego, zapobiegającego jego dowolności i arbitralności oraz zapewnienia skarżącemu przewidywalności przebiegu postępowania.

Prawo do zaskarżenia orzeczeń sądowych (art. 78 Konstytucji)

Art. 426 § 1 i 2 k.p.k. narusza art. 78 Konstytucji w ten sposób, że nie przewiduje możliwości zażalenia na orzeczenie sądu odwoławczego (ustrojowo) w przedmiocie kosztów postępowania, o których sąd ten orzekał po raz pierwszy.

Z orzecznictwa Trybunału wynika, że zakres normowania art. 78 Konstytucji obejmuje wszystkie postępowania bez względu na to, czy toczą się przed sądem czy przed niesądowym organem władzy publicznej, jak i bez względu na ich główny lub uboczny charakter. Z art. 78 zdanie pierwsze Konstytucji jednoznacznie wynika skierowany do prawodawcy postulat takiego kształtowania procedur, aby było przewidziane w nich prawo wniesienia przez stronę środka zaskarżenia. Do istoty tego prawa należy możliwość uruchomienia weryfikacji rozstrzygnięcia zapadłego w pierwszej instancji. Ustawodawca ma zatem obowiązek nie tylko umożliwić zainteresowanej stronie prawo do wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia lub decyzji wydanych w pierwszej instancji, ale i umożliwić organowi rozpatrującemu środek zaskarżenia merytoryczną ocenę prawidłowości uprzednio rozstrzygniętej sprawy (por. wyroki TK: z 30 października 2012 r., SK 20/11, cz. III, pkt 3.4.1; z 26 listopada 2013 r., SK33/12, cz. III, pkt 4.3.1).

W wyroku z 16 listopada 1999 r., SK 11/99, Trybunał podkreślił, że "konstytucyjna kwalifikacja konkretnych środków zaskarżenia pozostawionych przez prawodawcę do dyspozycji strony, uwzględniać musi całokształt unormowań determinujących przebieg danego postępowania.

W szczególności konieczne jest zarówno odniesienie do rodzaju sprawy rozstrzyganej w danym postępowaniu, struktury i charakteru organów podejmujących rozstrzygnięcie, jak i wreszcie konsekwencji oddziaływania innych zasad i norm konstytucyjnych, w szczególności zaś konstytucyjnej zasady prawa do sądu". Odnosząc to do problemu konstytucyjnego w niniejszej sprawie, do uznania ustawodawcy należy ukształtowanie środka odwoławczego na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzeka sąd odwoławczy (dewolutywne zażalenie lub niedewolutywne zażalenie poziome). Kwestia ta wiąże się poniekąd również z zakresem zaskarżenia w niniejszej sprawie, a to ze wskazaną wcześniej wątpliwością, czy podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie skarżącego był wyłącznie art. 426 § 1 k.p.k. (brak wskazania zażalenia na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów, jako środka dewolutywnego), czy też art. 426 § 1 i 2 k.p.k. (brak wskazania zażalenia na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów, jako zażalenia kierowanego do innego składu tego samego sądu, tzw. "poziomego zażalenia").

Zasada dwuinstancyjnego postępowania (art. 176 ust. 1 Konstytucji)

Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego zakłada w szczególności: dostęp do sądu drugiej instancji, a co za tym idzie - przyznanie stronom odpowiednich środków zaskarżenia, które uruchamiają rzeczywistą kontrolę rozstrzygnięć wydanych przez sąd pierwszej instancji; powierzenie rozpoznania sprawy w drugiej instancji - co do zasady - sądowi wyższego szczebla, a w konsekwencji nadanie środkowi zaskarżenia charakteru dewolutywnego; odpowiednie ukształtowanie procedury przed sądem drugiej instancji, tak aby sąd ten mógł wszechstronnie zbadać rozpoznawaną sprawę i wydać rozstrzygnięcie merytoryczne (por. wyroki TK: z 12 września 2006 r., SK 21/05; z 27 marca 2007 r., SK 3/05; z 31 marca 2009 r., SK 19/08, z 9 lutego 2010 r., SK 10/09). Dwuinstancyjność postępowania sądowego ma na celu m.in. zapewnienie zapobiegania pomyłkom i arbitralności w pierwszej instancji.

Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności ma zastosowanie w takim tylko wypadku, gdy sąd pierwszej instancji rozpatruje „sprawę” w rozumieniu Konstytucji, o czym była mowa powyżej. Obowiązki zasady dwuinstancyjnego postępowania obejmuje także kwestie rozstrzygane incydentalnie, wpadkowo, jeżeli dotyczą praw lub obowiązków danego podmiotu (por. wyroki TK: z 3 lipca 2002 r., SK 31/01; z 27 marca 2007 r., SK 3/05; z 31 marca 2009 r., SK 19/08 oraz z 9 lutego 2010 r., SK 10/09). Konieczność ustanowienia środków w niektórych kwestiach wpadkowych, niemających charakteru odrębnej sprawy w rozumieniu Konstytucji, może wynikać z ogólnego wymogu ukształtowania procedury sądowej zgodnie z zasadami

sprawiedliwości proceduralnej (por. wyroki TK: z 5 lipca 2005 r., SK 26/04; z 27 marca 2007 r., SK 3/05; z 31 marca 2009 r., SK 19/08 oraz z 12 stycznia 2010 r., SK 2/09).

Skarżący został pozbawiony możliwości dostępu do sądu drugiej instancji oznaczającego efektywne prawo do uruchomienia kontroli instancyjnej.

Zasada równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji)

Art. 32 Konstytucji wielokrotnie był przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego (np. wyrok TK z 17 maja 2004 r., SK 32/03). W kontekście zasady równości wobec prawa oraz zakazu dyskryminacji konsekwencją obowiązywania zaskarżonego uregulowania jest to, iż strona zmuszona do obrony swych praw nie tylko przed sądem pierwszej, lecz także drugiej instancji jest w gorszej sytuacji aniżeli strona, której postępowanie kończy się w korzystny dla uczestnika sposób w pierwszej instancji, przez co dochodzi do naruszenia zakazu dyskryminacji.

Nadto w kontekście zasady równości wobec prawa konsekwencją obowiązywania zaskarżonego uregulowania jest zróżnicowanie pozycji uczestnika postępowania w zależności od tego, czy korzystne dla uczestnika rozstrzygnięcia zapada przed sądem pierwszej, czy drugiej instancji, a w konsekwencji, czy postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania wydał sąd pierwszej instancji, czy sąd odwoławczy.

Ograniczenie prawa do kontroli rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów stanowi naruszenie zasady równości w aspekcie korzystania z prawa do sądu (art. 32 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji). Zatem niekonstytucyjne jest różnicowanie dostępności zażalenia na postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania w zależności od tego, czy chodzi o koszty postępowania przed sądem pierwszej, czy drugiej instancji.

Skarżącemu znane jest stanowisko Trybunału, że przedmiotem skargi konstytucyjnej nie może być naruszenie samej zasady równości, ale naruszenie tej zasady w związku z określonym konstytucyjnym prawem podmiotowym, co też zostało w niniejszej skardze dokonane.

Zasada nienaruszalności istoty praw i wolności, zasada proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji)

Konstytucja przewiduje, że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym

państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (art. 31 ust. 3) - zasada proporcjonalności.

W ocenie skarżącego rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu w postępowaniu karnym ma identyczny charakter w obu instancjach, zatem uczestnik postępowania powinien korzystać z tożsamej ochrony proceduralnej wynikającej z gwarancji konstytucyjnych. Uniemożliwienie skarżącemu kontroli orzeczenia sądu drugiej instancji w przedmiocie obciążenia skarżącego kosztami postępowania stanowi sprzeczne z zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) ograniczenie zasady sprawiedliwości proceduralnej, wywodzonej z art. 45 ust. 1 Konstytucji (por. wyrok TK z 30 października 2013 r., SK 20/11).

Przytoczony w skardze art. 31 ust. 3 Konstytucji służy doprecyzowaniu wzorców kontroli powołanych powyżej stanowiąc pochodną zgłoszonych zarzutów.

Uwagi końcowe

Argumenty, którymi posługiwał się Trybunał w uzasadnieniu niekonstytucyjności rozwiązań ustawowych dotyczących kosztów postępowania w sprawach SK 10/09, SK 20/11 i SK 14/13 (w odniesieniu do postępowania cywilnego) oraz w sprawie SK 33/12 (w odniesieniu do postępowania karnego) pozostają aktualne także w niniejszej sprawie. Brak możliwości zaskarżenia (nie przysługiwanie środka odwoławczego) od orzeczeń sądu odwoławczego dotyczących kosztów postępowania, jeżeli sąd ten orzekał o kosztach po raz pierwszy narusza wzorce konstytucyjne powołane w skardze. Istota problemu, a to ograniczenie możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu działającego w perspektywie sprawy jako sąd odwoławczy, ale orzekającego w sprawie kosztów po raz pierwszy jest analogiczna do problemu rozstrzygniętego w wyroku TK z 9 lutego 2010 r., SK 10/09 na gruncie postępowania cywilnego. Trybunał stwierdził, że analogiczna regulacja w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jest niezgodna z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny potwierdził także zasadę, iż stronie przysługuje środek odwoławczy od orzeczeń dotyczących kosztów procesu wydanych po raz pierwszy, nawet jeżeli orzeczenie to wydał sąd formalnie usytuowany w systemie jako instancja odwoławcza. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Trybunału, w zakresie orzekania o kosztach procesu za sąd

pierwszej instancji należy uznać ten sąd, który orzekł o zwrocie kosztów w danym zakresie po raz pierwszy (wyrok TK z dnia z dnia 26 listopada 2013 r., SK 33/12).

Mając na uwadze powyższe wnoszę, jak w *petitum* skargi.

Bartłomiej Tabaka, adwokat

Załączniki:

- 1) pełnomocnictwo do sporządzenia skargi konstytucyjnej,
- 2) dowód uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,
- 3) postanowienie Sądu Okręgowego w T   z dnia   lipca 2014 r., sygn. akt
- 4) zażalenie z dnia   lipca 2014 r. wraz z potwierdzeniem wysłania do sądu listem poleconym,
- 5) pismo Sądu Okręgowego w T   , sygn. akt   z dnia   sierpnia 2014 r.,
- 6) cztery odpisy skargi konstytucyjnej.